

LM/Melartin, Mieskuorolaulut

JULKISTUSPUHE, LAULU-MIESTEN JUHLASALI 13.12.21 / Matti Hyökki

Hyvät kutsuvieraat, tiedotusvälineiden edustajat, laulajaveljet, hyvät naiset ja herrat!

Uuden levyn julkistus on aina merkittävä etappi musiikkialalla. Julistettakoon levyn kuolemaa kuinka innokkaasti tahansa, kutsua lopullisiin maahanpanijaisiin ei vielä ole lähetetty. Tuskin lähetetäänkään.

Ymmärrän yksittäisten artistien yksittäisiä raitoja julkaisevien likinäköisyyden ja ikänäköongelman näissä piireissä. Levytuotannon katoamisesta kohkaaminen kuuluneen samaan sarjaan kuin ne vastaukset, joita saadaan kysyttäessä musiikkimakuja 90-luvulla ja sen jälkeen syntyneiltä. Tavallinen vastaus ”kuuntelen musiikkia laidasta laitaan” tarkoittaa, että asianomainen kuuntelee sujuvasti niin suomirockia, -poppia, rappia, progea, heviä, punkia, juurimusaa, etnoa, skaata, turbofolkia ja mitä noita nyt on. Poppi, rokki, rappi on siis musiikkia laidasta laitaan! Tässä sukupolvilausunossani olen toivottavasti yhtä yksisilmäinen ja väärässä kuin ne minkä tahansa ajan seniorit, jotka vuosituhansia ovat surkutelleet junioreidensa mistään tietämätöntä sivistymättömyyttä ja rappiota.

Tämä tilaisuus on järjestetty maljannostoksi yhdelle osaa suomalaista taidemusiikkia, sen ilmiöiden tutkimiselle, tuntemiselle ja tiedon syventämiselle. On tärkeää selvittää, mistä kulttuurinen perimämme on saanut ja saa rakennusaineita, miten ne näkyvät ja kuuluvat säveltäjimme luomistyössä. Miten esivanhempiamme ympäröinyt ilmapiiri on tarttunut maalarin siveltimeen tai säveltäjän kynään. Miten nämä jäljet vaikuttavat omassa ajassamme, mitä me niistä tänään ajattelemme. Kun maalarit ja kirjailijat saavat teoksensa näkyviin gallerioissa, kirjastoissa ja kotien seinillä, jää säveltäjän ainoaksi toivoksi se, että joku ottaa esiin nuotin ja soittaa tai laulaa sille kirjoitetun musiikin. Ja parhaimmillaan niin, että sen voi toistaa ja kuunnella uudelleen. Musiikki on olemassa vain esitettyä ja kuultuna.

Tämän vuoksi olemme täällä tänään: haluamme saattaa tiettäväksi, että Laulu-Miehet on laulanut kuuluviin Erkki Melartinin mieskuorosävellykset, kaikki 20 suomeksi, ruotsiksi ja yksi esperantoksi. Miksei niitä ole enempää, sekin on kiinnostava kysymys. Levyn bookletista löytyy pohdintoja aiheesta. Ammattiorkesterit ovat vuosikymmeniä tallentaneet suomalaisia orkesteriteoksia **Paciuksesta Sibeliukseen** ja **Henrik Crusellista Kaija Saariahoon**. Jokaisen sävelkielessä voi kuulla perusteltua ilmaisutahtoa ja -voimaa. Kuorokirjallisuuden kohdalla ja ammattikuorojen puuttuessa tällainen työ on Suomessa ollut kokonaan tekemättä aina 1980-luvun alkuun asti. Ja muiden kuin mieskuorojen kohdalla näin on monin osin tekemättä edelleen.

Suomalainen kuorokirjallisuus on maailmankin mittakaavassa poikkeuksellisen mittava ja laadukas. On paitsi etabloituneita suurmiehiä myös näiden varjoon jääneitä mestareita. Kansallisten suurmiesten kuten **Sibeliuksen, Kuulan, Madetojan, Palmgrenin, Einojuhani Rautavaaran** tai **Erik Bergmanin** mieskuoroteokset ovat jo tallessa. Mainittujen rinnalla on kulkenut kuitenkin myös vähemmälle huomiolle jääneiden säveltäjien tuotanto. Vuonna 2017 Laulu-Miehet julkaisi 1930-luvulla kunniajäsenekseen kutsumansa **Eino Linnalan** kaikki 70 mieskuorolaulua.

Maalareiden, kuvanveistäjien, arkkitehtien tai säveltäjien tuotannot ovat kaikki universumeita. Vasta taiteilijan kokonaistuotannon keskellä pääsee niihin huoneisiin ja saleihin ja niiden salaisuuksien äärelle, joissa luomisen halu ja voima on purkautunut. Nuo huoneet ja salit ovat säveltäjän koti, paikka, jossa hänet voi edelleen kohdata. Itse olen kokenut näissä kokonaistuotantojen huoneissa ja saleissa kulkemisen etuoikeutena ja koukuttavana, kokemuksena, josta ei enää samanlaisena palaa takaisin. Nämä matkat muuttavat ihmistä ja niille lähtemisen kynnyks tulee yhä matalammaksi. Säveltäjät ovat näkijöitä, henkiä, joiden seuraa on vaikea vastustaa. Suppeudestaan huolimatta Erkki Melartinin mieskuorotuotanto ehtii raottaa näkymiä tekijänsä maailmoihin, joissa valon ja värien taittuminen vie mystisen äärelle.

Miksi emme ole kuulleet näitä säveliä aikaisemmin? Siksi, ettemme edelleenkään ole vapaita silmien ja korvien sulkemisen, ohi katsomisen ja kaikkinaisen diskriminoinnin tappavalta paheelta. Yksilön kohdalla tämä vielä voi olla ymmärrettävää, mutta järjestäytyneen yhteiskunnan vastuunkantajien ja alan institutionaalisten päättäjien kohdalla tämä on on pelottavaa, kylmäävää, anteeksiantamatonta ja historiallisesti vääristävää. Vielä neljäkään vuotta sitten Melartinin mieskuorolaulujen lukumäärästä ei ollut tarkkaa tietoa. Lukumäärä selvisi vasta, kun **Heikki Poroilan** ja Honkakirjan kustantama Erkki Melartinin erittäin ansiokas teosluettelo ilmestyi 2017. Aikaisempien teosluetteloiden epätarkkuuksia saatiin oikaistuksi ja säveltäjän mieskuorolaulujen määräksi tarkentui nämä nyt julkaistut 20 laulua.

Lämpimät kiitokset haluan osoittaa levytyshankkeen valmistusvaiheen monissa käännteissä arvokkaan työpanoksensa tarjonneille ammattilaisille ja Laulu-Miesten omille aktiiveille. Tällaisia ovat olleet levyhtiö Alba Recordsin toimitusjohtaja, **Erkki Nisonen**, musiikillinen tuottaja, **Laura Heikinheimo** ja ProAudilen toimitusjohtaja, äänitysteknikko, **Matti Heinonen**.

Hankkeen apuraha-suositelijoina ovat toimineet Erkki Melartin -seuran puheenjohtaja, **Tuire Ranta-Meyer** ja kapellimestari, **Hannu Lintu**. Erityinen kiitos kuuluu Erkki Melartin -seuran sihteeri **Heikki Poroilalle**, jonka seikkaperäinen ja lukuisia epämääräisyyksiä selvittänyt teosluettelo oli yksi hankkeen onnistumisen kulmakivistä.

Projektin taloudellisen selkänöjan ovat turvanneet rahastot **Svenska Kulturfonden, Svenska Folkskolans vänner, Svenska Konstsfundet** ja **Jenny ja Antti Wihurin rahasto**.

Lopuksi eikä ollenkaan vähäisimpinä haluan nostaa esiin ne omat herrat laulumiehet, jotka erityisellä ja korvaamattomalla työpanoksellaan ovat edistäneet ja mahdollistaneet levytyshanketta: apurahavastaavamme, **Ilkka Kerolan**, joka osasi löytää keinot, millä raha saatiin irtoamaan sitä tarjoavasta kädestä, booklet-vastaavan ja levy-yhtiö -yhteysmiehemme **Jukka Nergin**, sekä lyriikkäkäännöksiä tehneet residenssirunoilijamme, **Jan Henrikssonin** ja **Matti Jalavan**.

MALJA TEILLE KAIKILLE!